

Jättekula av eld över Lissabon.

Lysande meteor tre gånger
större än månen.

MENE TEKEL.

Hotade jorden med katastrof.
Störtade i havet.

(Från vår Londonkorrespondent.)

*LONDON, 30 dec. Från Lissabon kunde man på måndagsaftonen se en jättemeteor, som anses vara den största, som någonsin nått jorden, betydligt större än den som år 1908 påträffades i Sibirien, då flera kvadratkilometer skog ödelades vid nedslaget. Då man upptäckte meteoren över Lissabon på måndagsaftonen, syntes den på nathimlen tre gånger så stor som månen. Den passerade över staden som en lysande strimma, och man kunde även märka lufttrycket. Folk greps av förfäran och trodde, att undergången var nära, men meteoren fortsatte ut över havet och försvann sannolikt ute i Atlanten.

Jorden kan skatta sig lycklig, att den klarade sig den här gången, yttrar dr Whipple, chefen för Kew-observatoriet, vilken av Daily News intervjuats om jättemeteoren, vilken enligt uppgift passerade över Lissabon med ett dån som av ett snälltåg, medan hela landskapet upplystes av ett skarpt sken miltals omkring. Dr Whipple sade sig tro, att meteorfallet förorsakats av "en olyckshändelse" inom vårt solsystem. Det är naturligtvis icke uteslutet, säger han, att en vacker dag en verkligt kolossal meteor kan träffa jorden utan att såsom de mindre meteorerna ha förbränts av luftfriktionen. Det skulle bli allt annat än skrattretande, ty det kunde betyda jordens undergång.

De engelska astronomerna, som med spänning avvakta närmare iakttagelser om fenomenet, förklara, att meteoren sannolikt icke tillhört någon känd och inregistrerad meteorflock. Antagligen flög den över Lissabon på mycket stor höjd — inemot 1 000 kilometer eller mera — innan den störtade ned i havet. Man frågar sig emellertid, vad som skulle ha inträffat, om den slagit ned exempelvis i England.

Eswe.

*

Den jättelika meteoren hör av allt att döma till de största som någonsin iakttagits. Att den var större än den sibiriska av 1908, är dock naturligtvis ett ganska löst antagande. Dess uppgivna dimensioner, tre gånger större än månen, förefalla imponerande, men bero ju på avstånden, d. v. s. projektilens höjd över jordytan. Höjden kan emellertid blott erhållas genom samtidiga observationer från två platser på så stort avstånd från varandra, att eldkulans läge på himlen synes förskjuten. Några sådana mätningar ha icke meddelats. Enligt en uppgift har meteoren gått fram "över hustaken" i Lissabon, enligt en annan har den passerat staden på över tusen kilometers höjd. Detta är en vid marginal, och den är avgörande för frågan om meteorens verkliga storlek.

Uppgiften att meteoren slagit ned i Atlanten utanför Lissabon, är uppenbarligen också grundad på en gissning. Det är mycket vanligt, att de, som sett en lysande eldkula, uppge, att den tagit marken på ett avstånd av endast några tiotal eller hundratal meter eller "strax bortom trädkropparna", då den i verkligheten gått fram på flera kilometers höjd och varit synlig över en stor del av jordklotet.

Att meteorens höjd över Lissabon sannolikt varit jämförelsevis ringa, framgår emellertid av iakttagelsen att den åtföljdes av ett dån, som liknas vid det, som åstadkommes av ett snälltåg. Det ligger nära till hands att sammanställa iakttagelsen med det märkliga fenomen, som enligt ett för ett par dagar sedan återgivet meddelande från Svenska Dagbladets Oslokorrespondent observerades över stora delar av Tröndelagen. Kl. 2,20 på natten vaknade folk, säges det, av ett så våldsamt brak, att husen skakade, och samtidigt upplystes hela landskapet av ett intensivt blått ljus. Beskrivningen stämmer ju ganska väl överens med det i Portugal observerade ljusfenomenet.

Den sibiriska meteoren, som omnämnas i telegrammen från Lissabon, störtade ned i grannskapet av staden Kansk vid Jenisejs biflod Steniga Tunguska, den 30 juni 1908. En meteor av ofantlig storlek, kanske en hel meteorsvärm eller huvudet av en komet, slog ned i marken med så våldsam kraft, att jorden bävade på tusentals kilometers avstånd. Stenarna från himlen voro insvepta i ett glödande gasmoln, som antände skogen och alstrade en sådan hetta, att människorna nära nog skälldes på 80 kilometers distans. Från platsen för nedslaget utgick en orkanartad vind åt alla sidor, som fullständigt slog ned skogen inom ett område av flera tusen kvadratkilometer. Sedd från en höjd har trakten nu, mer än 20 år efteråt, utseendet av en solfjäder med 60 kilometers radie, inom vilken alla träd ligga kullslagna utan grenar och bark. I närheten av nedslagsplatsen ha dussintals fördiupningar uppstått med en vidd från 10 till 50 meter. En rysk geolog, som undersökt platsen, uppskattar vikten av var och en av de himmelska stenarna till icke mindre än 130 ton.

Såsom kuriosum kan nämnas, att den sibiriska projektilens nedslag observerades vid Kewobservatoriet vid Richmond i Surrey i England där den i telegrammet omnämnde J. W. Whinnle är superintendent. De diagram, som erhöles med ytterst känsliga mikrobarografer, registrerade nämligen de i meteorfallet uppstående luftvågorna. Man kan således på sätt och vis säga, att skrällen i Sibirien hördes ända till England.

Att en jättemeteor från himlen skulle kunna förorsaka en fruktansvärd katastrof, om den icke ramlade ned i obebodda trakter eller i havet, är otvivelaktigt. Den största kända stenen av kosmiskt ursprung är en järnklump av över 50 ton, som nyligen påträffats vid Grootfontein i Sydafrika. Den största meteorit, vars fall verkligen observerades, ramlade den 17 februari 1930 ned vid Paragould i Arkansas och hade en vikt av 370 kilogram.